

Kinderdraagkrachtbeginsel

Auteur(s):

Reitsma, A.
Redacteur ESB

Verschenen in:

ESB, 87e jaargang, nr. 4385, pagina 837, 22 november 2002

Rubriek:

Van de redactie

Trefwoord(en):

Toen mijn partner en ik onlangs een hypotheek aanvraagden, werd me gewaar hoeveel waarborgen de bank nodig heeft voordat het geld verstrekt kan worden. Onze financiële draagkracht werd getoetst en een werkgeversverklaring werd gevraagd, onze levens en onze arbeidsinkomens werden verzekerd om te waarborgen dat het huis ook nog betaald kan worden als een van ons iets overkomt, en tenslotte diende het huis getaxeerd te worden. Dit om te verifiëren dat als we onverhoopt toch in gebreke mochten blijven, de executiewaarde van het huis voldoende is om te zorgen dat de bank geen risico loopt. De geldschieter weet zich aldus langs drie wegen verzekerd van blijvende betaling. Tegelijkertijd wordt de kans op een psychisch en financieel debacle voor onszelf geminimaliseerd.

Hoe anders zou het zijn gegaan als we ons bij een huisarts hadden gemeld met de mededeling dat we een kind zouden willen krijgen! Ondanks de niet geringe financiële last die aan het krijgen van kinderen kleeft, waren we waarschijnlijk slechts met een felicitatie en een onderzoekje naar de medische geschiktheid naar huis gegaan. Naar de vooruitzichten omtrent onze financiële draagkracht en zekerheden om die te waarborgen zou waarschijnlijk geen haan kraaien.

Dat lijkt in eerste aanleg niet zo gek. We zouden immers geen lening afsluiten om het kind te krijgen en er is geen bank in het spel die het risico op dubieuze debiteuren moet minimaliseren. Echter, op het moment dat we - bijvoorbeeld doordat het krijgen van kinderen de combinatie werk en zorg bemoeilijkt of doordat die combinatie onwenselijk werd geacht - het financieel niet meer zouden redden en een beroep op een uitkering of in het uiterste geval bijstand zouden moeten doen, komt er wel een geldschieter in beeld. Deze geldschieter, lees de uitkeringsverstrekker, heeft echter van te voren geen aanvullende waarborgen gevraagd. Natuurlijk betalen we premies volks- en werknemersverzekeringen, maar deze worden niet gedifferentieerd naar het risico of aangevuld met additionele verzekeringen in het licht van de zwaardere last. Ex ante heeft de geldschieter dus nauwelijks een waarborg dat wijzelf weer in de zwaardere financiële last kunnen voorzien. Sterker, de regeling voor ouders met jonge kinderen in de bijstand accommodeert gedurende enige jaren een afhankelijke positie.

Dat is curieus. De idee dat kinderen krijgen een zo fundamenteel recht is dat dit moet verlopen zonder financiële begeleiding of waarborgen vooraf dat men zelf voor het kind kan zorgen, lijkt mij niet bij te dragen aan maximalisering van welzijn en welvaart¹.

Dat het krijgen van kinderen en het doen van een beroep op bijstand heel simpel met elkaar verbonden kunnen raken, maakte ik onlangs van nabij mee. Een bekende wordt zwanger. Tot op heden was zij kostwinner. Gezien haar traditionele achtergrond zal zij echter, nadat het kind is geboren, zeer waarschijnlijk niet meer in het arbeidsproces terugkeren. Haar man beheerst de Nederlandse taal nog niet en heeft geen geweldige opleiding of werkervaring, waardoor het voor hem de eerstkomende jaren moeilijk wordt om in het inkomen te voorzien. De kans is levensgroot dat deze mensen voor hun inkomsten de eerste jaren op een uitkering zijn aangewezen. Waren zij, én het kind, niet beter af geweest als zij hun beslissing op een later moment hadden genomen, waarin hun eigen perspectief beter was?

Makkelijk gedacht natuurlijk, maar hoe wil ik dan bewerkstelligen dat mensen zich in dit soort gevallen meer door een financiële afweging laten leiden? Ik wil toch niet beweren dat mensen die over hun financiële lot geen zekerheid kunnen geven, het ouderschap door Vader Staat ontraden moet worden, naar analogie van de afwijzing die een bank zou sturen als hij vermoedt dat de maandelijkse betalingen op het huis niet opgebracht kunnen worden? Nee, dat wil ik niet beweren.

Wel stel ik me voor dat het niet meer gek gevonden wordt om mensen meer bewust te maken van de eigen financiële lasten en verantwoordelijkheid rond het krijgen van kinderen. Waarom zou, naast een huisarts, niet ook het Nibud worden ingeschakeld en een schets geven van de lasten en de risico's rond de inkomenspositie nadat het kind is geboren. Dat kan mensen helpen een reële inschatting te maken of hun beslissing op een voor hen zelf gunstig moment komt. Waarom zou er geen aanvullende verzekering voor onvrijwillige werkloosheid kunnen worden gekocht of waarom zouden er geen prikkels en begeleiding kunnen worden gegeven om vooraf de kans op uitkeringsberoep door de komst van een kind te minimaliseren²?

Het zal duidelijk zijn dat de overheid op haar beurt dan ook een verantwoordelijkheid heeft te nemen, bijvoorbeeld inzake kinderopvang. Om te voorkomen dat mensen die door een minder goede arbeidsmarktpositie grotere kans hebben om werkloos te raken, door genoemde maatregelen geen kinderen meer kunnen nemen, moet verder een aanvullende fiscale maatregel worden getroffen om de hogere premielast of de extra lasten van opvang te compenseren.

Hoe dan ook. Kinderdraagkracht waarborgen: dat lijkt me iets dat nadrukkelijker onderdeel van het economisch beleidsdomein mag gaan

1 Het is natuurlijk denkbaar dat de overheid de positieve externe effecten van het krijgen van kinderen zo groot acht, dat daaruit niet alleen de kinderbijslag maar ook een eventueel uitkeringsberoep gemakkelijk betaald kunnen worden.

2 Toegegeven: een hieraan verwante prikkel heb ik eerder bepleit. Zie: A.M. Reitsma, [Arbeidsplicht voor bijstandsmoeders](#), ESB, 8 oktober 1999, blz. 721.